

Nederlandse
Brouwers

Branche Verduurzamingsplan Verpakkingen

Verduurzaming in
het verpakkingssegment
van leden Nederlandse
Brouwers

Terugblik 2015-2018
en vooruitblik 2019-2025

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Beschrijving van de branche en haar verpakkingen	4
Afzetontwikkelingen	4
Algemeen duurzaamheidsbeleid	5
Transport en logistiek	6
Wettelijk kader verpakkingen	7
Duurzaam Verpakkingsbeleid	8
Verpakkingen Nederlandse Biersector	11
Raakvlakken met andere branches	16
3. Blik op de toekomst: ambities en doelstellingen	18
Ambitie verpakkingen	18
Doelstellingen 2022 en 2025	19
Korte toelichting op de doelstellingen	20
4. Acties naar 2025	22
5. Monitoring	23

1. Inleiding

In het kader van de Raamovereenkomst Verpakkingen heeft Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV) verschillende sectoren gevraagd om samen met de aangesloten bedrijven een Brancheplan Duurzaam Verpakken op te stellen voor de periode 2019-2022, waarin ambitieuze en meetbare doelen gesteld worden, inclusief een aanpak met beschrijving van de activiteiten om deze doelen te gaan bereiken.

Het opstellen van doelen voor duurzaam verpakken door het bedrijfsleven is een nieuwe en unieke aanpak, zowel voor Nederland als in Europa. Voor het eerst worden stelselmatig en branchebreed afspraken gemaakt over het verduurzamen van de productverpakkingketen. Dit geeft een impuls aan de ontwikkeling naar een circulaire economie, in het bijzonder voor verpakkingen. De plannen liggen in het verlengde van de Europese verplichting inzake de essentiële eisen voor verpakkingen. In veel gevallen geven de doelen concrete invulling aan de essentiële eisen.

Naast de doelen die in de Raamovereenkomst al zijn gesteld voor het recyclen van verpakkingsmateriaal, worden op deze manier nu ook doelen geformuleerd over verduurzaming bij het ontwikkelen van verpakkingen.

Nederlandse Brouwers ziet de verduurzaming van haar verpakkingen als een belangrijk onderdeel van haar integrale duurzaamheidsambities dat zij in de afgelopen jaren heeft geformuleerd.

Nederlandse Brouwers ziet dit brancheplan als aanvulling op het levensmiddelenbrede verpakkingsplan van FNLI. Waar van toepassing zal Nederlandse Brouwers met FNLI optrekken en gezamenlijke activiteiten organiseren. Dit plan zoomt specifiek in op verpakkingen die worden gebruikt door leden van Nederlandse Brouwers en geeft voorbeelden van inspanningen die in de afgelopen jaren zijn geleverd en innovaties waar de leden van Nederlandse Brouwers op dit moment mee bezig zijn.

Focus van dit brancheplan is de Nederlandse afzetmarkt. Het document bevat generieke en specifieke doelen voor de periode 2019-2025, met een plan van aanpak om de opgenomen doelen te bereiken en te kunnen monitoren. Als eindjaar is gekozen voor 2025 in aansluiting op het FNLI-plan.

2. Beschrijving van de branche en haar verpakkingen

De biersector is een van de meest innovatieve en veerkrachtige sectoren van ons land. De sector is volop in beweging. In 2012 telde Nederland nog 165 brouwerijen, momenteel is dit aantal gestegen naar ruim 600 brouwerijen. Die vernieuwing is ook zichtbaar in het ruime bierassortiment van laag-alcoholische bieren tot aan speciaalbieren. Nederlandse Brouwers vertegenwoordigt de belangen van de biersector richting politiek, belangenorganisaties en het publiek. Het doel is om op een verantwoorde en duurzame manier de consumptie en productie van bier te bevorderen.

In totaal zijn er 10 brouwerijen aangesloten bij de vereniging Nederlandse Brouwers. Samen zijn zij goed voor ruim 95% van de bierproductie in Nederland.

- Bierbrouwerij AB InBev
- Alfa Brouwerij
- Budelse Brouwerij
- Grolsche Bierbrouwerij Nederland
- Gulpener Bierbrouwerij
- Heineken
- Brouwerij De Leckere
- Lindeboom Bierbrouwerij
- Royal Swinkels Family Brewers
- Texelse Bierbrouwerij

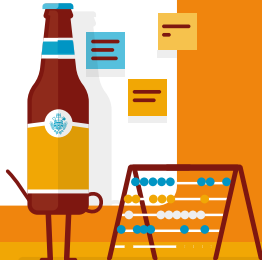
Ook is er een vereniging in Nederland voor middelgrote en kleine brouwerijen [CRAFT](#), waar ruim 160 brouwerijen lid van zijn.

Afzetontwikkelingen

De biermarkt in Nederland vertoont in zijn geheel groei. In het alcoholvrije en speciaalbiersegment is sprake van een sterke groei. In 2018 werd in Nederland ruim 12 miljoen hectoliter bier verkocht. Grofweg 10 miljoen hectoliter hiervan is in Nederland gebrouwen en grofweg 2 miljoen hectoliter hiervan is geïmporteerd. Dat zo'n groot aandeel van de marktafzet in Nederland wordt geproduceerd, is uniek in de drankensector en goed voor de werkgelegenheid. Het brouwen en verkopen van bier levert namelijk niet alleen werkgelegenheid op bij brouwers, maar ook bij toeleveranciers, telers, mouters, de verpakkende industrie, supermarkten en horeca. In totaal gaat het om 65.000 banen. Daarmee is de biersector van groot belang voor de Nederlandse economie. In 2018 werd in Nederland bijna 25 miljoen hectoliter bier gebrouwen. Daarvan werd ruim 14,5 miljoen hectoliter geëxporteerd.

KERNCIJFERS NEDERLANDSE BROUWERS			
	2018*	2017*	Groei
Totale markt	12.269.051	11.935.305	2,8 %
- Pils	9.957.687	9.928.395	0,3 %
- Speciaal	1.294.171	1.174.089	10,2 %
- Biermix	378.690	350.511	8,0%
- Alcoholvrij	638.503	482.310	32,4%
Productie	24.911.530	24.313.924	
Import	1.955.785	1.877.335	
Export	14.598.264	14.255.954	

Cijfers op basis van de monitoring in opdracht van Nederlandse Brouwers onder leden en niet-leden. Met deze monitoring wordt ongeveer 94% van de markt afgedekt. *Aantallen in hectoliter.

Tabel 1: Kerncijfers Nederlandse Brouwers 2018 t.o.v. 2017

Algemeen duurzaamheidsbeleid

Bierbrouwers in Nederland werken elk aan verduurzaming van de eigen bedrijfsvoering en productieketen.

Als branchevereniging heeft Nederlandse Brouwers aanvullend voor 2020 vier gezamenlijke doelen opgesteld:

- 25% reductie van het waterverbruik per HL t.o.v. 2005
- 25% reductie CO₂-uitstoot van energieverbruik per HL t.o.v. 2005
- 20% reductie CO₂-uitstoot van transport per HL t.o.v. 2010
- 40% brouwergersteelt volgens duurzame landbouwmethode

De verpakkingsmix van bierbrouwers kent een enorme variatie waardoor het tot nu toe lastig is gebleken om hiervoor gezamenlijke doelen te stellen. Iedere bierbrouwer heeft individueel stappen gezet waar in dit brancheplan voorbeelden van zullen worden gegeven.

Uit carbon footprints van de biersector blijkt dat ongeveer 90% van de CO₂-uitstoot plaatsvindt buiten de brouwerij (productie van verpakkingen, koeling, landbouw, mouten, transport & distributie). Verpakkingen nemen hier met een uitstoot van ruim 50% een belangrijke rol in.

Ketensamenwerking

De leden van Nederlandse Brouwers werken al jaren nauw samen met ketenpartners zoals mouters en telers, maar ook met horecaondernemers en supermarkten. Op individuele basis heeft iedere brouwerij programma's opgesteld voor duurzame inkoop van grondstoffen. Sommige brouwers doen dit lokaal, andere werken internationaal samen om de ketens te verduurzamen.

Gezamenlijk is de hele bierketen, van telers tot en met mouters en brouwers, verenigd binnen Stichting NIBEM. Hier wordt inhoudelijke kennis over onder meer de teelt van gerstrassen gedeeld en zo bijgedragen aan het veiligstellen van de productie van lokale grondstoffen.

Transport en logistiek

Transport en verpakkingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wanneer verpakkingen lichter worden, scheelt dit in de CO₂-uitstoot van het transport. Echter, het bier dient voldoende verpakt te worden om onbeschadigd op de plaats van bestemming te arriveren.

Lean and Green

Bierbrouwerij AB InBev, Grolsche Bierbrouwerij, Heineken en Royal Swinkels Family Brewers zijn aangesloten bij het Lean and Green programma. Binnen het programma bestaan verschillende niveaus.

- De brouwerijen die één ster hebben behaald (AB InBev en Grolsch), hebben met een plan van aanpak aangetoond hoe zij binnen 5 jaar een reductie van maar liefst 20% CO₂ hebben gerealiseerd.
- Bij een tweede ster (behaald door Heineken) hoort een CO₂-reductie van nog eens minimaal 10% en is meer gericht op samenwerking en innovatie.
- Voor een derde ster (behaald door Royal Swinkels Family Brewers) dient de brouwerij nog eens minimaal 5% CO₂ te reduceren. Het verminderen van inefficiëntie in de keten is hierbij een noodzakelijke stap.

Aanleverspecificaties

Bierbrouwers kijken regelmatig hoe de aanleverspecificaties binnen de veilige marges zo aangepast kunnen worden dat er meer efficiëntie (en dus ook minder CO₂-uitstoot) kan worden gerealiseerd. Bij Bierbrouwerij AB InBev is bijvoorbeeld gekeken of er meer lagen blikken/flessen in één vrachtwagen konden worden gestapeld. Dit is gelukt en heeft geleid tot een stijging van het aantal eenheden per vrachtwagen met 33%. Dit heeft tot 25% CO₂-reductie van transport geleid door minder ritten. Zie op onderstaande afbeelding de betreffende vrachtwagen.

Afbeelding 1: 33% efficiëntere vrachtwagen van Bierbrouwerij AB InBev

Wettelijk kader verpakkingen

Nederlandse producenten die gebruik maken van verpakkingen moeten zich aan de Essentiële Eisen houden die door de Europese Commissie zijn opgesteld. De producenten zijn volgens deze eisen zelf verantwoordelijk voor de verduurzaming van hun verpakkingen.

Essentiële eisen

Sinds 1997 zijn bedrijven die verpakte producten op de markt brengen bij wet verantwoordelijk voor de volgende zaken:

- Het recyclen van de verpakkingen die op de markt gebracht worden. Deze verantwoordelijkheid heeft het Afvalfonds Verpakkingen van de verpakkende bedrijven overgenomen.
- Het verduurzamen van de verpakkingen die op de markt gebracht worden. Hiervoor stelt de Nederlandse wet iedere producent individueel verantwoordelijk.

Bovenstaande punt houdt in dat ieder bedrijf verplicht is na te gaan of de door hen op de markt gebrachte verpakkingen voldoen aan de volgende drie aspecten:

- Beperking van het gewicht en het volume van de verpakking tot de minimale hoeveelheid die nodig is om het vereiste niveau van veiligheid, hygiëne en aanvaardbaarheid voor de consument te handhaven;
- Beperking tot een minimum van de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen en materialen als bestanddeel van verpakkingsmateriaal of van de verpakkingscomponenten;
- Ontwerp en gebruik van een herbruikbare verpakking of van een verpakking die kan worden teruggewonnen.

De Inspectie Leefomgeving en Transport handhaaft op de Essentiële Eisen.

De brancheverduurzamingsplannen zullen de verpakkende bedrijven helpen in de uitvoering van activiteiten om aan de Europese Essentiële Eisen te voldoen.

Raamovereenkomst Verpakkingen

Ook de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 die in 2012 is gesloten tussen het Nederlandse verpakkende bedrijfsleven, ministerie van I&M en Nederlandse Vereniging van Gemeentes bevat afspraken over een groot aantal aspecten van het verpakkingendossier. In het addendum van de Raamovereenkomst wordt gesproken over brancheverduurzamingsplannen. Voor de levensmiddelenindustrie is een speciaal brancheverduurzamingsplan opgesteld voor de periode 2015-2018 door het FNLI/CBL. In deze tweede ronde brancheplannen, voor de periode 2019-2022, heeft Nederlandse Brouwers besloten om aanvullend op het FNLI-plan een individueel plan te maken.

Per 1 januari 2013 is de verpakkingenbelasting omgezet in een Afvalbeheersbijdrage Verpakkingen. Het tarief voor de Afvalbeheersbijdrage Verpakkingen bestaat per materiaalsoort uit twee delen:

- De nettokosten die een materiaalsoort veroorzaakt in de keten van inzameling, verwerking en vermarkting; en
- De algemene systeemkosten. Dit zijn bijvoorbeeld kosten voor monitoring, preventie van zwerfafval en het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken. Deze worden evenredig per kilogram over alle materiaalsoorten berekend. Voor meer informatie zie <http://www.afvalfonds-verpakkingen.nl/>.

EU Strategy on Plastics

EU Strategy on Plastics is een Europese strategie voor het invoeren van wetgeving op productie, distributie, en recycling van kunststoffen. De Single Use Plastic Directive valt hieronder, evenals wetsvoorstellen die nog in behandeling zijn, o.a. het verplicht stellen dat elke plastic verpakking in 2030 100% recyclebaar of hervulbaar is.

Plastic Pact

Ruim zeventig bedrijven, instellingen en milieuorganisaties ondertekenden op 21 februari 2019 de doelstellingen van het pact. De bierbrouwerijen AB InBev, Grolsch en Heineken hebben het pact mede ondertekend.

In het Plastic Pact, dat is opgesteld door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, zijn afspraken gemaakt om minder plastic te gebruiken in 2025. Het Plastic Pact bestaat uit vier concrete doelstellingen, die in 2025 gerealiseerd moeten zijn.

- Het plastic gebruik moet omlaag: in 2024 moet 20 procent minder plastic gebruikt worden dan in 2017.
- Alle producten en verpakkingen moeten volledig van recyclebaar plastic gemaakt worden.
- Tegelijkertijd moet ook de recycling omhoog. Minimaal 70 procent van het single use plastic dat in Nederland in de prullenbak terecht komt, moet gerecycled worden zonder dat de kwaliteit ervan achteruit gaat.
- Daarnaast moeten alle producten van single use plastic in 2025 voor 35 procent bestaan uit gerecycled plastic.

In het kader van het Plastic Pact hebben de bierbrouwerijen AB InBev, Grolsch, Heineken en Royal Swinkels Family Brewers de Plastic Promise gedaan waarbij ze beloven ernaar te streven om binnen drie jaar minimaal 50% van alle plastic wegwerpartikelen op evenementen door herbruikbare producten te vervangen of hoogwaardig te recyclen. In het geval van de bierbrouwers gaat het om de overstap van plastic wegwerp cups naar herbruikbare cups of cups die worden gerecycled.

Duurzaam verpakkingsbeleid

Bier dat naar de consument gaat moet natuurlijk worden verpakt. De brouwers spannen zich in om de hoeveelheid verpakkingsmateriaal tot een minimum te beperken en daarnaast de recycling ervan zo eenvoudig mogelijk te maken.

Uitgangspunt in het verpakkingsbeleid van de brouwers is het samengaan van winst voor ecologie en economie, waarbij tegelijkertijd recht wordt gedaan aan de wensen van de consument.

De verpakkingsambities van de Nederlandse Brouwers zijn gericht op een breed scala aan verpakkingen die in de sector voorkomen, zowel op primair, secundair als tertiair schaalniveau.

- **Primaire verpakkingen** zijn de verpakkingen die direct om de drank heen zitten zoals het glazen flesje of het blikje.
- **Secundaire verpakkingen** zijn de verpakkingen die om de primaire verpakking heen zitten. Ze vergemakkelijken het vervoer van het bier voor de consument. Secundaire verpakkingen zijn de kratten waarin bierflesjes zitten, het folie om een multipack blikjes of het karton om een multipack flesjes.
- **Tertiaire verpakkingen** zijn verpakkingen die door producenten en transporteurs worden gebruikt zoals kartonnen trays, pallets, rekfolie etc.

De R-hierarchie van duurzaam verpakken

Een aantal wapenfeiten en ontwikkelingen van de afgelopen drie jaar zal worden besproken door middel van de volgende structuur:

- Resource; verantwoord delven van grondstoffen
- Reduce; zuiniger gebruik van grondstoffen
- Reuse; hergebruik van verpakkingen
- Recycle; terugwinnen van verpakkingsmateriaal
- Renew; lagere milieudruk door verpakkingsinnovatie

Resource

Verschillende brouwerijen gebruiken papier en karton met een FCS-keurmerk dat aantoont dat het is gemaakt van hout uit duurzaam beheerde bossen. Welk aandeel dat per brouwerij is, is niet bekend. De Grolsche Bierbrouwerij gebruikt voor al haar karton 100% FSC-materiaal.

Reduce

Leden van Nederlandse Brouwers werken constant aan het lichter maken van hun verpakkingen. Naast een vermindering van materiaal en transportkosten levert dit ook een CO₂-reductie op voor de productie van de verpakking. Hierbij een aantal voorbeelden:

- In 2017 is de BNR-flessenpool (dat staat voor Bruine Nederlandse Retourfles, een gemeenschappelijke flessenpool) door aanpassing in het ontwerp lichter geworden. Van 249 naar 238 gram, dat is een reductie van ruim 4%.
- Eenmalige flesjes zijn lichter dan hervulbare flesjes met dezelfde inhoudsmaat (het verschil in gewicht varieert per ontwerp)
- In 2018 is er een nieuw lightweight blikje geïntroduceerd waardoor het gewicht is verminderd van 10,2 naar 9,7 gram, een gewichtsreductie van 5%.
- Een van de brouwers heeft zijn kroonkurken van 0,20 mm naar 0,18 mm gereduceerd.
- Dikte van rekfolie (dat om een beladen pallet wordt gewikkeld) is in 2017 met 20% gereduceerd.
- Stalen bierfusten van 5 liter zijn dunner gemaakt.
- Reductie materiaalgebruik bij festivalcups door aanpassing van het ontwerp.
- Reductie van papiergebruik door het weglaten van labels.

Reuse

De leden van Nederlandse Brouwers nemen met hun beleid van retourverpakkingen een vooraanstaande positie in op verpakkingsgebied in de nationale levensmiddelenindustrie:

- Van de totale binnenlandse afzet wordt bier voor meer dan 65% aangeboden in hervulbare verpakkingen of andere meermalige middelen zoals fusten en horecabiertanks. Voor elk van deze verpakkingen bestaat een retoursysteem, waardoor praktisch alle verpakkingen opnieuw in het productieproces worden opgenomen.
- De brouwers werken waar mogelijk ook nauw samen op dit gebied. Een voorbeeld hiervan is het gebruik van de standaard Bruine Nederlandse Retourfles (BNR) die door Budels, Gulpener, Lindeboom, Texels, Royal Swinkels Family Brewers, Heineken, Grolsch en AB InBev worden gebruikt.
- Ook brengen bierbrouwers hun eigen meermalige glazen flessen op de markt, zoals Alfa, Grolsch en Heineken.
- Ook secundaire verpakkingen en de transportverpakkingen worden hergebruikt. Denk aan kunststof bierkratten en de kunststof pallets waar het bier op wordt vervoerd.
- Bierbrouwerij AB InBev, Grolsch, Royal Swinkels Family Brewers en Heineken hebben in 2018 de 'Plastic Promise' uitgesproken. Hiermee streven zij ernaar om binnen drie jaar minimaal 50% van alle plastic festivalbekers door herbruikbare cups te vervangen of hoogwaardig te recyclen.

- In 2018 heeft Bierbrouwerij AB InBev herbruikbare supermarktdisplays geïntroduceerd. De displays zijn opgebouwd uit herbruikbare kunststof en aluminium materialen en een dunne kartonnen hoes, waardoor een fractie karton nodig is ten opzichte van conventionele displays. Zie afbeelding 2.

Afbeelding 2: Herbruikbare displays Bierbrouwerij AB InBev

Recycle

In Nederland hebben we een goede infrastructuur om verpakkingsmateriaal na de gebruiksfase in te zamelen en te recyclen:

- Voor glas is het recyclingpercentage in Nederland 86%.
- Voor metaal is dit 95%
- Voor papier en karton is dit 87%
- Voor kunststof is dit 50%

Dit zijn de hoogste recycling percentages van Europa (Nedvang 2017).

Bij productie van nieuwe bierverpakkingen wordt er waar mogelijk gebruik gemaakt van bestaand verpakkingsmateriaal. Hier een aantal voorbeelden:

- In 2019 heeft de Grolsche Bierbrouwerij voor haar Kornuit multi-packs gebruik gemaakt krimpfolie van 100% gerecyclede inhoud.
- Bij de productie van bruine Nederlandse Retourflessen is 70% van het gebruikte materiaal afkomstig van bruine scherven uit de glasbak.
- In 2018 heeft Grolsch een van de bierbrouwers een krat geïntroduceerd dat volledig is gemaakt van kunststof uit consumentenafval.
- De multipacks van Grolsch zijn gemaakt van bijna 100% gerecycled karton.
- Op de terreinen van de brouwerijen wordt aan afvalscheiding gedaan voor folie, metaal, glas en karton.

- Bij een paar brouwerijen gaan bepaalde verpakkingsmaterialen zoals tussenligvellen gaan in hun geheel weer retour met de leveranciers. Maar ook restmaterialen van verpakkingen worden door de leverancier weer meegenomen voor recycling wanneer ze nieuwe verpakkingen komen leveren.
- Voor de productie van de kunststof pallet (die door de meeste brouwers wordt gebruikt) is gebruik gemaakt van 100% gerecycled kunststof dat bij het einde van de levensduur weer volledig ingezet wordt voor de productie van nieuwe kunststof pallets.

Renew

In de afgelopen drie jaar zijn er geen grote veranderingen geweest in toepassing van verpakkingsoorten. Wel is er op kleine schaal geïnnoveerd. Een voorbeeld is de aanpassing van de palletstickers bij Grolsch waardoor het niet meer nodig is een kunststof band om de pallet te doen waarop de sticker wordt aangebracht.

Verpakkingen Nederlandse biersector

Van de afzet van bier in Nederland ziet de onderverdeling van verpakkingsoorten (naar volume) er als volgt uit:

Verpakkingsoort	Aandeel van de afzet (biervolume)
Meermalig glas	45,0%
Blik	28,4%
Fust	22,7%
Eenmalig glas	3,9%

Glazen retourfles

Maar liefst 92% van de glazen bierflessen in Nederland zijn statiegeldflessen, ze worden ook wel retourflessen genoemd. Brouwerijen maken gebruik van een eigen, gepersonaliseerde retourfles of van de standaard Bruine Nederlandse Retourfles (BNR fles). Door het statiegeld dat wordt geheven op de flessen brengen consumenten een hoog percentage van hun bierflesjes weer terug. Doordat de flesjes weer opnieuw worden gebruikt, wordt er optimaal omgegaan met het energiegebruik van dit verpakkingensegment.

Bruine Nederlandse Retourfles (BNR)

Een deel van het bier dat in hervulbare flessen wordt aangeboden zit in de hervulbare standaard bruine glazen statiegeldfles van 30 cl of 50 cl. De officiële naam van deze fles is de 30 cl (of 50 cl) Bruine Nederlandse Retourfles, oftewel de BNR. De BNR is in de jaren tachtig door de bierproducenten ontwikkeld als een gezamenlijke retourfles van zeer hoge kwaliteit. Het model BNR is door Nederlandse Brouwers geregistreerd.

Bij de productie van BNR wordt er gebruik gemaakt van bruine scherven van glas afkomstig uit de glasbak. Deze scherven worden na reiniging gebroken tot kleine scherven. Het percentage gebruikte scherven in de BNR is door één van de glasproducenten in 2013 verhoogd doordat de specificatie is gewijzigd. Door iets minder hoge eisen te stellen aan de UV-licht doorlaatbaarheid van het glas is het mogelijk geworden om het percentage scherven te verhogen van 60%-65% naar 70%. Per gram extra glasscherven in een kilo geproduceerd glas is er 0,68 gram CO₂ bespaard (O-I, specificatiedata 2013).

Eenmalige glazen flessen

Het bier dat door Nederlandse bierbrouwers in eenmalig glas wordt verpakt, is voornamelijk bestemd voor export. In Nederland werd de bierafzet van 2018 voor 3,9% in eenmalige flessen verkocht. In 2018 was er ten opzichte van 2017 daling zichtbaar van het biervolume dat in eenmalige flessen is verkocht van 2,3%.

De eenmalige glazen flessen zijn de afgelopen jaren lichter geworden. Hierbij enkele voorbeelden van de afgelopen 3 jaar:

- De 330 ml exportfles van Grolsch is 10 gram lichter geworden
- De 300 ml fles voor Nederland van Grolsch is 4% lichter geworden
- De 330 ml longneck 33cl van Bavaria is 26 gram lichter geworden (216g naar 190g)

Hierdoor hoeven minder grondstoffen te worden gebruikt voor de verpakking van dezelfde hoeveelheid bier.

Hoewel leden van Nederlandse Brouwers hun eenmalige flessen graag zo licht mogelijk hebben, zijn ze qua reductie van het gewicht afhankelijk van de producenten van de glazen flessen. Eenmalige flessen worden lichter wanneer er betere productietechnologie beschikbaar is of wanneer de flesproducent de flesvorm heeft geoptimaliseerd. Wanneer dat gebeurt, is moeilijk te voorspellen. Ook moet voorkomen worden dat flessen zo licht worden dat ze makkelijk breken en qua veiligheid een risico vormen. Om te kijken of een fles voldoende sterk is, doen flesproducenten en leden van Nederlandse Brouwers barstdrukmetingen. Hiermee wordt gemeten of de fles voldoende stevig is (hoeveel druk kan een fles weerstaan voordat hij breekt).

Eenmalige glazen verpakkingen worden voor het overgrote deel ingezameld via de glasbak. Hierna gaan de glasscherven naar glasproducenten voor hergebruik. In Nederland was het glasrecyclingpercentage in 2017 86% (bron: Afvalfonds Verpakkingen).

Drankenblikjes

Drankenproducenten zelf hebben beperkte invloed op het gewicht van blikjes. Wanneer het technisch mogelijk is (door bijvoorbeeld een vernieuwd ontwerp), reduceren de blikproducenten hun blikjes met enkele procenten. Een voorbeeld hiervan is de introductie van lightweight B-cans in 2017 i.s.m. een van de leveranciers. Het gewicht van het blikje ging van 10,2 naar 9,7 gram voor een standaard formaat (5% reductie). Het 0,5L blikje ging van 13,1 gram naar 12,4 gram (door AB InBev, Royal Swinkels Family Brewers en Heineken).

Voordat zo'n gewichtsreductie kan worden doorgevoerd, worden de blikken uitgebreid getest om er zeker van te zijn dat ze niet indeuken of beschadigen tijdens het afvullen of het transport. Kortom, de verpakking moet een van haar primaire functies, bescherming van het product, kunnen blijven waarborgen.

De verlaging van het gewicht van een aluminium blikje heeft een grotere impact op het klimaat dan verlaging van het gewicht van een stalen blikje. Het verschil in impact is te verklaren door de energie die nodig is voor de productie van het materiaal.

Recycling blikjes

Het scheiden en recyclen van blikjes in Nederland gebeurt door de Afval Energie Centrales (AEC) die metaalscheidingstechnieken inzetten en de staal/aluminiumbranche die het schroot afneemt en recyclet. In de AEC's wordt staal gescheiden door middel van magneeten. Voor het scheiden van aluminium wordt er gebruik gemaakt van wervelstromen (Eddy Current) die aluminium tijdelijk magnetisch maakt.

Door het toepassen van deze scheidingstechnieken ligt het recycling percentage van metalen verpakkingen in Nederland al jarenlang erg hoog. Het was 95% in 2017. Dat is 10% hoger dan de Nederlandse doelstelling en 45% hoger dan de Europese doelstelling (Afvalfonds Verpakkingen 2018). Voor een hoog recyclingpercentage van blikjes is het dus niet nodig om apart in te zamelen.

Bierfusten

Fusten zijn horecaverpakkingen voor meermalig en eenmalig gebruik in verschillende maten en materialen. Stalen en aluminium fusten worden het meest gebruikt. Er zijn ook kunststof fusten die met name voor het speciaalbiersegment worden gebruikt. De metalen fusten zijn herbruikbare verpakkingen en gaan vele malen mee. Zowel de metalen als de kunststof fusten zijn goed te recyclen.

Etiketten

Etiketten van meermalige flessen worden na consumptie in de brouwerij van de fles afgewassen. Het papierpulp wat overblijft, wordt gebruikt in de papierindustrie. Er wordt bijvoorbeeld toilet papier van gemaakt. Zo krijgen zelfs de etiketten van de bierflesjes een tweede leven. Bierbrouwerij AB InBev heeft in 2017/2018 het aantal labels op haar glazen flesjes gereduceerd. Zowel Royal Swinkels Family Brewers als Grolsch zijn bezig met uitfasering van aluminium in hun labels.

Een deel van de labels zijn gemaakt van papier van FSC-keurmerk, welk aandeel is op dit moment onbekend.

Kroonkurken

Ook de kroonkurken zijn in de afgelopen jaren lichter geworden. Een van de brouwers heeft in 2017 zijn kroonkurken van 0,20 mm naar 0,18 mm gereduceerd.

Kunststof kratten

Het kunststof krat is een mooi voorbeeld van een duurzame verpakking:

- Kunststof kratten zijn gemaakt van 100% recyclebaar materiaal en bevatten een hoog percentage gerecycled materiaal.
- Kapotte kratten worden vermalen, waarbij het granulaat volledig wordt ingezet voor de productie van nieuwe kratten.
- In 2018 heeft Grolsch een bierkrat geïntroduceerd dat voor 100% bestaat uit plastic consumentenafval. Zie afbeelding 3.

Afbeelding 3: Kornuit krat van 100% post-consumer recycled materiaal

Multipack karton

Multipack kartons worden gebruikt om flesjes te verpakken die niet in een krat worden aangeboden. Een deel van de multipack kartons zijn gemaakt van papier van FSC-keurmerk, welk aandeel is op dit moment onbekend.

- Grolsch gebruikt voor zijn multipack bijna 100% gerecycled karton.
- Heineken heeft in samenwerking met een webretailer een kwartkrat ontwikkeld (zie afbeelding 4). Dit is een kartonnen handvat aan de bovenkant van 6 flesjes waar minder karton voor nodig is dan bij reguliere sixpacks.

Afbeelding 4: Kwartkrat van Heineken

Multipack folie (krimpfolie)

Krimpfolie wordt gebruikt voor het verpakken van een multipack blikjes (vaak een sixpack). Krimpfolie is erg dun, zo tussen de 50 en 45 mu (meeteenheid voor folie).

- In 2019 heeft de Grolsche Bierbrouwerij voor haar Kornuit multi-packs gebruik gemaakt krimpfolie van 100% gerecyclede content.
- Afgelopendrie3 jaar heeft Heineken proeven gedaan om de dikte van het folie verder te reduceren. Helaas was dit niet mogelijk i.v.m. beperkingen van de krimpovens.

Herbruikbare multipack: potentie voor de Nederlandse markt?

Sinds dit jaar is DS Smith met een nieuw soort herbruikbare bierverpakking gekomen geschikt voor 6 bierflesjes, de Fillbee, passend in een krat. Hiermee hebben zij begin 2019 de World Food Innovation Award gewonnen in de categorie duurzame verpakkingen. Of deze verpakking in de toekomst ook op Nederlandse markt zal komen is nog niet duidelijk. Dit is afhankelijk van de geschiktheid van het huidige retoursysteem (kunnen statiegeldautomaten de verpakkingen goed innemen?) en het oordeel van verschillende ketenpartners (zoals de producenten als retailers).

Kunststof pallets (HDPE)

In 2013 zijn vrijwel alle brouwers overgegaan van houten pallets naar kunststof pallets (zie afbeelding 5). Het verbeteren van de milieuprestatie was een belangrijk uitgangspunt bij de ontwikkeling van deze kunststof pallet. Voor de productie van de pallet is gebruik gemaakt van 100% gerecyclede kunststof dat bij het einde van de levensduur weer volledig ingezet wordt voor de productie van nieuwe kunststof pallets. Ook heeft de kunststof pallet een langere levensduur en is de milieudruk op het gebied van transport veel lager dan bij de houten pallets die voorheen werden gebruikt. Dit komt door het verminderde gewicht (de kunststof pallet is 17 kilo lichter) en het wegvallen van alle transporten voor het repareren van houten pallets. De kostprijs van een kunststof pallet is weliswaar hoger dan die van een houten pallet, maar doordat de kunststof pallet gemiddeld langer meegaat dan de houten pallet en het kunststof volledig kan worden hergebruikt, verdient dit materiaal zichzelf terug.

Afbeelding 5: Links de houten pallet en rechts de kunststof poolpallet van DPB met lagere milieudruk die sinds 2013 door vrijwel alle brouwers wordt gebruikt (DPB, 2014).

Golfkartons voor trays en wrap-around dozen

Trays en wrap-around dozen worden gebruikt voor transportdoeleinden

- Voor deze verpakkingen wordt gebruik gemaakt van 50% tot 100% gerecycled materiaal.
- Het hout dat wordt gebruikt voor nieuw materiaal komt voornamelijk uit duurzaam beheerde bossen uit Scandinavië, Polen, Rusland en Frankrijk.
- Een deel van de trays en wrap-around dozen zijn gemaakt van papier van FSC-keurmerk, welk aandeel is op dit moment onbekend.

Rekfolie pallets (LDPE)

Rekfolie is het folie dat gewikkeld wordt om de verpakkingseenheden die op een pallet staan zoals sixpacks of trays met blikken.

- Heineken heeft afgelopen jaar de dikte van het rekfolie met 20% gereduceerd.

Krimfolie pallets

Brouwerijen gebruiken ook krimfolie voor het verpakken van hun pallets.

- Grolsche Bierbrouwerij heeft zijn krimfolie in de afgelopen jaren met 20% gereduceerd: van 100 micron naar 80 micron.

Lijmen

Voor het bevestigen van etiketten en de productie van papieren en kartonnen verpakkingen wordt lijm gebruikt. Bierbrouwers streven ernaar om zo min mogelijk lijm te gebruiken.

Inkten en coating

De inkten en coatings hebben verschillende functies. Bij blikjes heeft het naast informatieve en marketingdoeleinden bijvoorbeeld ook beschermingsdoeleinden. Het zorgt ervoor dat er geen corrosie ontstaat.

- AB InBev is afgelopen jaren terug gegaan in het aantal gebruikte kleuren. In plaats van 5 kleuren, worden er nog maar 3 kleuren toegepast.
- Heineken heeft tactiele inkt uitgefaseerd.

Raakvlakken met andere branches

Verpakkingen van de leden van Nederlandse Brouwers hebben raakvlakken met de verpakkingen van andere Nederlandse branches. Bier wordt in soortgelijke blikjes afgevuld als de dranken uit de frisdranksector. Hoewel er ook andere branches zijn die hun dranken in glazen flessen aanbieden, zoals de wijnsector of de spiritssector, zijn er aanzienlijke verschillen in het ontwerp van deze flessen.

Voor de verbetering van secundaire of tertiaire verpakkingen zal Nederlandse Brouwers onderzoeken of er samengewerkt kan worden met de Federatie van de Nederlandse Levensmiddelenindustrie. Ook wordt er gekeken op welke vlakken de bierbrouwers samen kunnen werken met de Nederlandse vereniging Frisdranken, Waters, Sappen.

Zie onderstaand de FNLI-doelstelling, met in de rechterkolom aangegeven welke doelstellingen relevant zijn voor de biersector. Nederlandse Brouwers zal met haar leden en FNLI overleggen wat voor een gezamenlijke activiteiten er kunnen worden ontplooid.

FNLI-doelen	Relevant voor Nederlandse Brouwers
1 Stoppen met polystyreen	
2 Alternatieven voor laminaatverpakkingen	
3 Stoppen met samengestelde voedselverpakkingen	
4 Uitsorteren zwarte verpakkingen	
5 Laser coderen i.p.v. inkt coderen	
6 Normen/richtlijnen t.b.v. verbetering sortering/recycling	
Voor lijmen	
Voor etiketten	
Voor sleeves	
7 Doelstelling aandeel rPET in trays	
8 Sourcing/bewerking papier en karton	X
100% certificering/recycling	X
75% ongebleekt	X
9 Opstellen van materiaalreductietargets	X
10 Communicatie t.a.v. juiste manier van weggooien	X
In 2022 wegwerplogos op 100% van de private label	X
In 2025 wegwerplogos op 75% van de A-merken	X
In 2022 re-design van enkele verpakkingsoorten t.a.v. zwerfafvalgevoeligheid	X

Tabel 2: Overlap FNLI doelen met verpakkingen Nederlandse Brouwers.

3. Blik op de toekomst: ambities en doelstellingen

Ambitie verpakkingen

Leden van Nederlandse Brouwers zetten in op verantwoorde consumptie en productie van bier, nu en in de toekomst. Op het gebied van verpakkingen zetten zij zich op volgende manieren in:

- Bierbrouwers zullen constant streven naar een zo licht mogelijke verpakking om de milieu-impact te verlagen (hierdoor worden uiteraard ook de kosten verlaagd). Wanneer de verpakkingen lichter gemaakt kunnen worden, is lastig te voorspellen. Brouwers zijn hier grotendeels afhankelijk van bijvoorbeeld de glasfabriek (nieuw, verbeterd ontwerp of nieuwe machine waar andere technologie kan worden toegepast).
- Bierbrouwers doen flinke investeringen in het functioneren van meermalige flessenparken, het ontwerpen eigen meermalige flessen en het opzetten van eigen flessensorteerinstallaties. Ditzelfde geldt voor fustenlijnen. In de komende jaren zullen de bierbrouwers dit hergebruik (waar we als sector uniek in zijn) ook voortzetten.
- Ook wordt er verder ingezet op de recycling van verpakkingsmateriaal om een bijdrage te leveren aan de circulaire economie.
 - In het bijzonder wordt er aandacht besteed aan het verlagen van de impact van plastics. In 2018 hebben de bierbrouwerijen AB InBev, Grolsch, Royal Swinkels Family Brewers en Heineken hiertoe de 'Plastic Promise' ondertekend. Hiermee streven zij ernaar om binnen 3 jaar minimaal 50% van alle plastic festivalbekers door herbruikbare cups te vervangen of hoogwaardig te recyclen
 - In februari 2019 is het Plastic Pact ondertekend door bierbrouwerijen AB InBev, Grolsch en Heineken. Hiermee committeren zij zichzelf aan de volgende ambitieuze doelstellingen:
 - 20 procent minder plastic gebruik in 2024 t.o.v. 2017.
 - Alle plastic verpakkingen volledig recyclebaar.
 - Alle single use plastic verpakkingen in 2025 voor 35 procent van gerecycled plastic.
- Hoewel dit Pact een bedrijfsspecifieke afspraak is voor koplopende bedrijven, zal de sector bij de onderstaande doelstelling van plastic folies wel dezelfde streefpercentages hanteren. In hoeverre de verschillende doelstellingen met elkaar te verenigen zijn bij de folie is nog niet onderzocht (Nederlandse Brouwers heeft vernomen dat gewichtsreductie en verhogen van recycled content bijvoorbeeld lastig te combineren zijn, maar zal een expert raadplegen om tot een standaard te komen die het beste is voor het milieu).

Doelstellingen 2022 en 2025

Doelen en activiteiten	2022	2025	Impact	
1 Hergebruik en recycling van plastic festivals cups Minimaal 50% hergebruik of hoogwaardig recycling van plastic festival cups in 2022 (op basis van Plastic Promise).	Doel gesteld voor 2022		Recycle, Reuse	
2 Verlagen impact van plastic folies Opstellen van inkoop standaard voor: <ul style="list-style-type: none"> • 100% recyclebaar krimp en rekfolie (mono materiaal, transparant indien mogelijk) Gezamenlijk mogelijkheden onderzoeken t.a.v.: <ul style="list-style-type: none"> • Gebruik van krimp en rekfolies te verminderen (streefpercentage 20%) • Verhogen recycle content (streefpercentage 35%). • Toepassing biobased content (indien dit positieve CO₂-impact heeft) 	Standaard opstellen voor 2022	60% koppelt terug op gebruik van standaard (volume)	90% koppelt terug op gebruik van standaard (volume) Streefpercentages zijn voor 2025	Reduce, Recycle
3 Informatie op etiket over hergebruik en recyclingmogelijkheden van glazen flessen Bierbrouwers geven op het etiket op een duidelijke en uniforme wijze aan of een glazen fles eenmalig of meermalig is zodat het helder is voor consumenten waar de verpakking moet worden ingeleverd.	Voor 2022		Recycle, Reuse	
4 Actieplan blik In samenwerking met andere stakeholders opstellen en uitvoeren van Actieplan Blik om het aantal blikjes in het zwerfafval te reduceren.	Voor 2022		Recycle	
5 Gecertificeerd karton voor multipacks 100% FSC/PEFC certificering voor virgin karton voor multipacks in 2025.	Voor 2022		Resource	
6 Reduceren materiaalgebruik karton voor transportverpakkingen In samenwerking met kartonleveranciers onderzoeken of transportverpakkingen efficiënter kunnen worden ontworpen (voorbeeld: wrap-around dozen).	Bijeenkomst voor 2022		Reduce	
7 Gecertificeerd karton voor transportverpakkingen 100% FSC/PEFC certificering voor virgin karton in trays en omdozen in 2025.	Voor 2022		Resource	
8 Environmental friendly printing Commitment om enkel te printen met inkt-componenten waarvan zeker is dat ze niet schadelijk zijn voor het milieu (opstellen van een lijst met ongewenste inkten die brouwers niet gebruiken/willen uitfaseren).	Bijeenkomst voor opstellen lijst voor 2022	60% koppelt terug op gebruik van standaard (volume)	90% koppelt terug op gebruik van standaard (volume)	Resource

Korte toelichting op de doelstellingen

1. Hergebruik en recycling van plastic festivals cups

Bierbrouwerij AB InBev, Grolsch en Heineken werken er naar toe dat uiterlijk 2022 50% van de plastic festival cups worden hergebruikt of hoogwaardig worden gerecycled.

Afhankelijk van het soort festival en de locatie zijn er verschillende mogelijkheden:

- Hergebruik. Door gebruik te maken van harde bekers met statiegeld (zogenaamde hard cups) brengen bezoekers de bekers terug naar de bar of een ander inzamelpunt. Hierdoor kunnen bekers worden hergebruikt en ontstaat er minder zwerfafval op het terrein.
- Recycling. Inzamelen en recyclen van kunststof bekers (in een gesloten systeem), waarbij de bekers hoogwaardig worden verwerkt (bijvoorbeeld tot nieuwe bekers).

2. Reduceren impact van plastic folies

Bierbrouwers streven naar reductie van de hoeveelheid en de impact van krimpfolies en rekfolies. Hiertoe worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Gezamenlijk mogelijkheden onderzoeken om gebruik van krimp- en rekfolies te verminderen. Dunner en/of minder. De reductie waar naar wordt gestreefd is 20% (gelijk aan de doelstelling uit het Plastic Pact).
- Opstellen van inkoopstandaard voor folies i.v.m. dikte, recyclebaarheid en recycled content.

3. Informatie op etiket over hergebruik en recyclingmogelijkheden van glazen flessen

Bierbrouwers komen tot afspraken over hoe zij uiterlijk in 2025 op een duidelijke en uniforme wijze op het etiket aangeven of een glazen fles eenmalig of meermalig is zodat het helder is voor consumenten waar de verpakking moet worden ingeleverd.

4. Actieplan Blik

In samenwerking met andere stakeholders wordt een Actieplan Blik opgesteld en uitgevoerd van om het aantal drankenblikjes in het zwerfafval te reduceren.

Bij het opzetten en het uitwerken van het plan zal samenwerking met de volgende stakeholders worden gezocht:

- Nederland Schoon
- Andere drankenproducenten die afvullen in blik
- Retailers
- VNG
- Rijkswaterstaat

Het plan behelst een communicatiecampagne waarbij schoon gedrag wordt aangemoedigd op locaties waar relatief veel blikjes in het zwerfafval worden gevonden. Het actieplan begint met een pilot in twee gemeentes die bij goede resultaten naar andere gemeentes wordt uitgerold. Naar verwachting zullen de resultaten van het actieplan in Q3 of Q4 van 2019 worden gepresenteerd.

5. Gecertificeerd karton voor multipacks

De brouwers streven naar 100% FSC/PEFC certificering voor virgin karton in multipacks in 2025.

6. Reduceren materiaalgebruik karton voor transportverpakkingen

In samenwerking met kartonleveranciers en andere levensmiddelenproducenten willen bierbrouwers onderzoeken of transportverpakkingen efficiënter kunnen worden ontworpen (voorbeeld: wrap-around dozen).

7. Gecertificeerd karton voor transportverpakkingen

De brouwers streven naar 100% FSC/PEFC certificering voor virgin karton in trays en omdozen in 2025.

8. Environmental friendly printing

Commitment om enkel te printen met inktcomponenten waarvan zeker is dat ze het milieu niet schaden. Actie: opstellen van een lijst met inkten die bierbrouwers niet gebruiken/uitfaseren en monitoren op het nakomen ervan.

4. Acties naar 2022 en 2025

Nederlandse Brouwers zal in 2019 de volgende activiteiten uitvoeren om een start te maken met het realiseren van de doelen die in dit plan genoemd worden.

- Nulmeting 2019: het opstellen en uitsturen van enquête onder de leden voor het vaststellen van de huidige situatie ten aanzien van de gestelde doelen in dit brancheplan.
- Organiseren en voorbereiden van bijeenkomsten bij voorkeur in 2019/2020 maar vóór 2022 (bijv. met KIDV en ketenpartners) over de volgende onderwerpen:
 - Opstellen inkoopstandaard verbeteringen van folies
 - Opstellen commitment environmental friendly printing
 - Expert input/discussie over vermindering kartongebruik specifieke transportverpakkingen (leden komen met voorbeelden van verpakkingen waarvan ze denken dat deze beter kunnen worden ontworpen)
 - Afspraken over etiketinformatie: standaardisatie van de informatie op etiketten over het inzamelen van meermalige/eenmalige glazen flessen.
 - Bijeenkomst Actieplan Blik (in overleg met NederlandSchoon en andere betrokkenen) bespreken hoe het plan op de meest effectieve wijze vorm te geven.
 - De activiteiten in het kader van de festival cups zijn niet aan de gehele sector gerelateerd en zullen door de individuele brouwerijen worden opgepakt. We kunnen uiteraard wel laten zien wat er op dit vlak gebeurt (zie monitoring).

5. Monitoring

Methodiek

In 2019 wordt er een nulmeting uitgevoerd op basis van een enquête onder de leden van Nederlandse Brouwers.

Hiertoe zullen de leden per e-mail worden benaderd. Deze enquête zal eind 2022 en eind 2025 worden herhaald om de voortgang vast te stellen.

Te meten doelstellingen in de enquête:

- Festival cups → % hergebruik en hoogwaardige recycling
- Rekfolie → dikte, kleur, recycle content en eventuele opdruk van meest gebruikte rekfolie
- Krimpfolie → dikte, kleur, recycle content en eventuele opdruk van meest gebruikte krimpfolie
- Certificering karton multipacks → %FSC/PEFC
- Certificering karton transportverpakking → % FSC/PEFC
- Inkten → bevestiging van het niet gebruiken/uitfaseren van bepaalde inkten (lijst wordt nog opgesteld)

Terugkoppeling Nederlandse Brouwers

- Resultaten Actieplan Blik
- Afspraken over etiketinformatie over hergebruik en recyclingmogelijkheden van glazen flessen
- Reductie kartonnen transportverpakkingen: terugkoppeling van de bijeenkomst en indien mogelijk voorbeelden van verpakkingen die n.a.v. de bijeenkomst een aanpassing zijn ondergaan.

Nederlandse
Brouwers

